

Ocena kondycji krów mlecznych jest niezwykle pomocna w ich prawidłowym żywieniu. Opis przeprowadzania oceny zawiera wytyczne dotyczące optymalnego stanu kondycji zwierzęcia w zależności od jego stanu fizjologicznego, wieku, przeznaczenia, produktywności i wydajności, ale też z uwzględnieniem czynnika ekonomicznego.

Regularnie przeprowadzana ocena może ochronić hodowcę przed problemami związanymi z płodnością i schorzeniami metabolicznymi. Pomysł oceny kondycji krów mlecznych metodą Body Condition Scoring (BCS) pochodzi z USA i jest powszechnie stosowany przez hodowców w Europie. BCS to wzrokowo-dotykowa metoda służąca subiektywnej ocenie kondycji krów, która wykorzystuje fakt, że współczesna krowa – szczególnie rasy holsztyńsko-fryzyjskiej – łatwo gromadzi i uwalnia rezerwy tłuszczu. Ocenę kondycji krowy mlecznych wykonuje się metodą w skali 5-punktowej, gdzie 1 pkt oznacza krowę bardzo chudą, a 5 pkt – bardzo tłąstą.

Partie ciała poddawane ocenie

Szacowanie przeprowadza się z dokładnością do 0,25 pkt i dotyczy ono następujących partii ciała:

1. wyrostków kolczystych kręgów lędźwiowych,
2. linii między wyrostkami kolczystymi a wyrostkami poprzecznymi kręgów lędźwiowych,
3. zakończenia krawędzi wyrostków poprzecznych,
4. przejścia wyrostków poprzecznych w dół głodowy,
5. guzów biodrowych i kulszowych,
6. płaszczyzny między guzem biodrowym a guzem kulszowym,
7. płaszczyzny między dwoma guzami biodrowymi,
8. okolic okołodbytowych.

Kondycja krów mlecznych - opis skali

Ocena kondycji w skali BCS od 1 do 5 pkt (rys. 1):

1 pkt - krowa bardzo chuda:

- kręgi, żebra przymostkowe, guzy biodrowe, guzy kulszowe i nasada ogona są dobrze widoczne i ostro zarysowane,
- widoczna jest połowa długości wyrostków poprzecznych,
- okolica między nasadą ogona a kośćmi kulszowymi jest mocno zapadnięta,
- widoczne są fałdy skóry między nasadą ogona a guzami kulszowymi,
- wydajność mleka i wskaźniki rozrodu są obniżone.

2 pkt - krowa chuda:

Rys. 1. Skala BCS (Kellogg 2010)

- kręgosłup i żebra mostkowe są dobrze widoczne, ale nie zaznaczają się pojedyncze kręgi,
- żebra mostkowe są zaokrąglone, ich górne powierzchnie są wyczuwalne,
- jedna druga do jednej trzeciej wyrostków poprzecznych jest widoczna,
- guzy biodrowe i kulszowe wystają,
- okolica między nasadą ogona a kośćmi kulszowymi jest mocno zapadnięta,
- widoczne są fałdy skóry między nasadą ogona a guzami kulszowymi,
- krowa o niskiej wydajności mlecznej i słabych wskaźnikach rozrodu.

3 pkt - krowa w średniej kondycji:

- zagłębienie między nasadą ogona a kością kulszową zmienia kształt z „V” na „U”,
- kręgosłup uwidacznia się, ale pojedyncze kręgi są zaokrąglone,
- żebra mostkowe pokryte są ok. 15-25-milimetrową warstwą tkanek miękkich,
- widoczna jest mniej niż jedna czwarta długości wyrostków poprzecznych,
- tłuszcz pokrywa więzadła krzyżowo-kulszowe, ale są one nadal widoczne,
- na guzach biodrowych i kulszowych wyczuwa się pewną ilość tłuszczu,

- okolica nasady ogona jest wgłębiona, ale skóra nie jest pofałdowana,
- tak oceniona może być zdrowa, wysoko wydajna krowa.

Ocenę kondycji krowy mlecznych wykonuje się metodą w skali 5-punktowej, gdzie 1 pkt oznacza krowę bardzo chudą, a 5 pkt - bardzo tłustą.

Krowa gruba i zbyt otłuszczona

4 pkt - krowa gruba i okrągła:

- okolica grzbietu jest płaska, wypełniona tłuszczem,
- żebra mostkowe nie uwidaczniają się i są trudno namacalne,
- okolice guzów biodrowych i kulszowych są wyraźnie otłuszczone,
- linia „U” między guzami biodrowymi a kulszowymi jest płaska, bez zagłębienia,
- więzadła krzyżowo-kulszowe są niewidoczne,
- okolica dookoła nasady ogona jest wypełniona i widoczne są fałdy tłuszczu,
- krowy z taką oceną w okresie porodowym mają gorszy apetyt, szybko chudną i są narażone na zaburzenia metaboliczne.

5 pkt - krowa bardzo otłuszczona:

- kręgosłup i żebra mostkowe nie uwidaczniają się i są trudno wyczuwalne podczas omacywania,
- guzy biodrowe i kulszowe są zatopione w tłuszczu i słabo namacalne,
- okolica między nasadą ogona a kośćmi kulszowymi jest wypełniona,
- nasada ogona jest zatopiona w tłuszczu,
- u takiej krowy występują zaburzenia metabolizmu i płodności.

Wpływ kondycji krów mlecznych na stan ich zdrowia

Kondycja ciała krowy i jej zmiany wpływają na pobieranie suchej masy dawki pokarmowej, produkcję mleka, reprodukcję oraz zdrowotność (rys. 2). Wraz ze wzrostem BCS przy wycieleniu zmniejsza się pobieranie suchej masy, gwałtowniej uruchamiane są zapasy organizmu, co w konsekwencji powoduje większe ryzyko schorzeń metabolicznych i chorób towarzyszących.

Rys. 2. Skutki nadmiernej kondycji krów mlecznych

Kiedy oceniać kondycję krów?

Ocena kondycji może być dokonywana na różnych etapach cyklu produkcyjnego krów w zależności od potrzeb. Monitoring krów w odniesieniu do jej cechy powinien być przeprowadzany zawsze w czasie zasuszenia oraz w pierwszej fazie laktacji. Ocena rezerw energetycznych krów w tych okresach pozwala uzyskać informacje o [prawidłowości żywienia krów](#) oraz o ich statusie zdrowotnym. W poniższej tabeli podano sugerowane terminy oceny kondycji mlecznych metodą BCS i oczekiwane optymalne oceny.

Utrzymywanie prawidłowej kondycji ciała krów w poszczególnych okresach laktacji pozwala zoptymalizować produkcję mleka, minimalizując przy tym koszty związane z reprodukcją i zdrowotnością stada, wpływając pozytywnie na efekt ekonomiczny hodowli.